Vigtig højesteretsdom om virksomhedspant

Højesteret har på det seneste afsagt en principiel dom af stor betydning for pengeinstitutterne. Sagen omhandlede prioritetsstillingen for virksomhedspant ved kundens konkurs i forhold til en speditørs håndpant efter § 14 i NSAB 2000 - samt speditørens mulighed for at udøve tilbageholdsret.

Den 12. februar 2014 afsagde Højesteret dom i sagen, som var anket af begge parter fra Vestre Landsret, og som i begge instanser blev ført af advokat Philip Graff, NJORD, på vegne af speditøren. En lignende problemstilling er ikke tidligere behandlet i Højesteret, hvorfor sagen er af stor principiel betydning.

Oprindeligt vedrørte tvisten uenighed om rettighederne til en konkursramt transportkøbers og bankkundes varelager, som både banken og en speditør mente at have første prioritet til.

Banken havde i flere omgange tinglyst virksomhedspant - først i juli 2008 med 5 millioner kr. og derefter forhøjet pantet til 25 millioner kr. i december 2008 og til 30 millioner kr. i maj 2010.

Banken gjorde gældende, at den ikke var bekendt med håndpanteretten, og at tilbageholdsretten var bortfaldet, både fordi speditøren ydede kredit til kunden, og fordi godset efter konkursen blev udleveret til en køber i forbindelse med, at banken indsatte et beløb svarende til speditørens krav på en spærret konto. Speditøren havde i godsudleveringsaftalen med banken indskrevet, at speditøren fastholdt alle sine rettigheder. Sagen drejede sig herefter om retten til beløbet på den spærrede konto.

Banken var bekendt med, at kunden havde outsourcet hele sin logistikfunktion til speditøren, og omkostningerne til logistik udgjorde næsten 20 % af kundens omsætning.

Panteretten

Indledningsvis tiltrådte Højesteret i sin begrundelse Vestre Landsrets dom, hvorefter virksomhedspant fra tinglysningstidspunktet har prioritet frem for speditørens håndpant efter § 14 i de almindelige nordiske speditørbetingelser. (NSAB 2000).

Den ikke-lovbestemte tilbageholdsret

Højesteret gik herefter videre end Landsretten og tog stilling til spørgsmålet om den ikke-lovbestemte tilbageholdsret.
Her fandt Højesteret, at en tilbageholdsret som udgangspunkt skal respektere ældre rettigheder, som i dette tilfælde virksomhedspant, men kan gå forud, såfremt tilbageholderens krav opfylder særlige betingelser.

Speditørens krav omhandlede tilgodehavende for fragt i forbindelse med transporter, lagerleje samt omkostninger ved håndtering. Højesteret lagde i ankesagen vægt på, at denne samlede opgaveløsning, som ydet af speditøren, var rimelig og forretningsmæssig begrundet. Herefter lagde Højesteret til grund, at speditørens ydelser havde øget eller bevaret varernes værdi, hvilket også kom banken til gode.

Højesteret fandt, at der på baggrund af denne sammenhæng mellem speditørens tilgodehavende og besiddelse tilkom speditøren tilbageholdsret i hele varelageret. Banken skulle derfor anerkende speditørens ret til at få dækket sine fulde omkostninger i den konkursramte transportkøbers varelager med tillæg af procesrente.

Højesteret fandt ikke belæg for, at tilbageholdsretten var bortfaldet ved speditørens kreditgivning til kunden og heller ikke ved udleveringen af godset, da speditøren ved godsudleveringsaftalen havde "fastholdt sin tilbageholdelsesret".

NJORD's kommentar:

Højesteretssagen angik mange flere problemstillinger end hovedproblemstillingen, og materialet i sagen udgjorde mere end 700 sider.

ULLA FABRICIUS
ADVOKAT (H), PARTNER

(+45) 77 40 10 12
UF@NJORDLAW.COM